

Ékkán Cékáyot Gorá

Australiar Insáni Hók Komicen óiye dé oggwá azad tonzim zibá ye be-kaanuni cáhawóti, koumi, komzuri, adde boc ór mamelat forók gorá, ILO III forók gorá adde insáni hók ókkol maçi gorár cékáyot ókkol óre tahákik goré ar hól goré.

Tuñúi kiór babote añárár hañsé cékáyot gorífaribá dé

- **Cáhawóti forók gorár** bútoe cáamel asé cáhawóti tong gorá, cáhawót, (maiya/morod) zat or foriso, maiya/morod dui-zat háisiyót, cóm, cádí yáto egenautir háisiyót, dud hábá, fémilí zimmadari ókkol adde cáhawóti than or buniyad or uore forók gorá.
- **Komzurir forók gorát** cáamel asé jisími, demagi, híssi, forá adde nofsí komzuri (mazur bearam) ókkol; bearam ókkol yá ocúk ókkol; elaaji háalot ókkol; ham mutallek zohóm ókkol, agor, ehón or adde sármer komzuri ókkol; ar komzurir modot ókkol; modoti januar ókkol adde komzuri ola ekzon manúic or talluk or buniyadi forók gorá.
- **Zati forók gorát** cáamel asé zati, rong, nosól, wotóni yáto koumi asól adde imigrecén háisiyót or buniyad or uore zati dórá hínca adde forók gorá.
- **Boc ór forók gorát** cáamel asé becí gura yáto becí burá óon or buniyad or uore forók gorá.
- **ILO III forók gorát** cáamel asé dórmó, jurúmi rekódh, tejaroti ettehad or hazhormo, síyasí rai adde sómáji asól ór buniyad or uore soñorit mazé forók gorá.
- **Insáni hók ókkol** ót cáamel asé Commonwealth or zoriya yáto bodoilla hórkot ókkol zíin óre decbidecí insáni hók ókkol ór niyom ókkol ór khélaif hói elzam lagaza, zeén neki Cóori adde Síyasí Hók Ókkol ór Decbidecí Waadanama; Gurafuar Hók Ókkol adde Komzuri Ókkol Ola Manúic Ókkol ór Hók Ókkol ór Waadanama.

Tuñúi Australiar zeçé tákíba tákó, ekkán cákáyot gorí faribá ar ekkán cékáyot goríbólla héçe honó hóssa náí. Cákáyoti karuair hañi ókkol barár babote lamat leká asé.

Ekkán fusár gorá

- Honó kessúr babote tuñúi ekkán cékáyot gorífaribá né tuñúi yekini nozaníle, tuñúi Komicen or Wotóni Maalumati Hédmot loi **1300 656 419** ot fún gorí faribá arnóile infoservice@humanrights.gov.au ot eméil lekí faribá.
- Karuai cúru goríbólla boli añará tuñár hañsé ekkán cékáyot fárom difeçái fariyúm.

- Zodi añará tuñár modot gorí nofaríle, fare de híbar hañsé añará tuñáre háwála goríyúm.

Ekkán cékáyot goró

- Ekkán cékáyot lekát mazé wáaforibó. Tuñúi ekkán cékáyot fárom fura gorífaribá ar hían óre dhak yáto féx loi añárar hañsé difeçái faribá yáto tuñúi onláiin ot ekkán cékáyot tulí faribá añárar wébsáith www.humanrights.gov.au ot.
- Tuñár munaséb zuban ot tuñúi ekkán cékáyot gorífaribá ar tuñár cékáyot gán lekíté añará tuñár modot gorí fariyúm zodi zoruri óilé.
- Ekkán cékáyot goríbólla tuñáttu ekzon ukil nolagibó.
- Zodi añará tuñár cékáyot gán dórí nofaríle, añará buzái diyum kiólla.

Tahákik gorá

- Tuñár cékáyot or babote añará tuñáre talluk goríyúm ar beec maalumát loibólla añará tuñáre fusár gorítfari.
- Aambáfe, Komicen e oi manúic yáto tonzim oré talluk goríbó zar babote tuñúi cékáyot gorór ar hítararé tuñár cékáyot or oggwá kofi diyum. Añará hítarattú háas maalumát fusár goríyúm ar/yá tuñár cékáyot or juab magiyúm. Tuñár cékáyot or juab ot Komicen oré dibode maalumát ot cáyod tuñár babote zaati, óitfare ocúida, maaluamt tákítfare.
- Baáz mamela ókkol ót mazé, tuñár cékáyot gán añará nodóribar fáiséla gorítfari. Zodi héen óile, añará buzái diyum kiólla.
- Cékáyot gán óre bonaidi (suláh gorí) hál gorár babote añará tuñárloi hotá hoítfari.

Bonaidiya (Suláh)

- Bonaidiya maáni añará tuñáre adde tuñúi ze manúic yá tonzim or babote cékáyot gorór híbaré modot gorár kucíc goríyúm mosóla gán hól gorár ekkán rasta tuwaiyoré.
- Bonaidiya gán háasel óitfare oggwá muká-mukí boiçók ot zibá ré 'bonaidiyar mujilís' boli hoó, yáto oggwá thelifúni boiçók ot. Baáz mamela ókkol ot, bonaidoiyar babote eméil ókkol adde hotá ókkol diyadi gorí cékáyot ókkol óre hól goráza.
- Aró boút torika ókkol loi cékáyot ókkol óre hól goráza. Mesál, ekkán uzór deháiyóre, polosi bodoli yáto hótífuron diyoré.

Emkani Adaloti Karuai – Cáhawót, komzuri, zati ar boc mutallek forók gorá

- Zodi bekaanuni forók gorá óile, Komicen ottú fáiséla goríbar cókti náí.
- Zodi tuñár cékáyot gán hól gorá noóza yáot oinno honó wojá loi jari raká noóza, tuñúi mosóla gán óre adalot ot loizai faribá. Zodi bekaanuni forók gorá óile, adalot e fáiséla gorífare.
- Komicen e tuñár cékáyot gán óre tíyagorái baade 60 din or bútóre tuñúi Australiar Federal Circuit Court yáto Australiar Federal Court adalot ókkol ot ekkán dorhás gorífaribá.
- Mosóla gán óre Komicen e adalot ot loizai nofaríbó ar adalot ot tuñár mamela gán óre peec gorí nofaríbó.
- Zodi tuñáttu adalot ot zaito mone hoilé, tuñáttu ekzon ukil yáto kaanuni hédmot loi hotá huáforibó.

Fáiséla/Repoth – ILO III forók gorá adde insáni hók ókkol

- Zodi tuñár cékáyot gán hól gorá noóza yáot oinno honó wojá loi jari raká noóza, Komicen Presídhén é fáiséla gorífare ILO III forók gorá yáto insáni hók ókkol khéláfi honó faagiyé né.
- Forók gorá yáto insáni hók ókkol khéláfi óiye hói Presídhén etminan óile, Presídhén é mosól gán óre Federal Attorney-General or hañsé repoth gorífare. Repoth gán ot Presídhén é ekzon manúic óttu óiye dé gunáari yáto zohóm ór hótífuron or wosíyot gorí fare. Repoth gán parlamen ot tulázaitfare.
- Forók gorá adde insáni hók ókkol ór babote Presídhén or fáiséla ókkol ór mesál ókkol Komicen or wébsáith ibát asé:
<http://www.humanrights.gov.au/publications/reports-minister-under-ahrc-act>.

Hoçé añái beec maalamat faiyum?

Australiar Insáni Hók Ókkol ór Komicen or talluk tofsil ókkol óiye de:

Thelifún

Wotóni Malumat Hédmot: 1300 656 419

TTY: 1800 620 241

NRS 133 677

Féx: (02) 9284 9611

Tuñáttu ekzon buzái doiya lagilé, **131 450** ot koól gorí Australiar Insáni Hók Komicen loi talluk gorái dibollá hoó.

Zodi tuñúi náfang óile yáto tuñáttu fúnár mockilat tákíle, 1800 620 241 ot TTY loi tuñúi añáráre talluk gorí faribá. Zodi tuñúi náfang óile yáto tuñáttu fúná yáto huár mockilat tákíle, 133 677 ot National Relay Service (NRS) or zoriya tuñúi añáráre talluk gorífaribá. Zodi tuñáttu ekzon Auslan buzáidoiya lagilé, añará tuñálla hían or entezam gorí fariyúm.

Zodi tuñúi andá óile yáto tuñáttu dehár mockilat tákíle, aroz or uore añará maalumát ore oinno cokól difariyúm.

Dhak

GPO Box 5218
Sydney NSW 2001

Onlái

Eméil: infoservice@humanrights.gov.au
Wébsáith: www.humanrights.gov.au

Tuñúi ekkán cékáyot gorífaribá, onlái ot eçé gólíyóre
<http://www.humanrights.gov.au/complaints/lodging-your-complaint>.

Aam kaanuni mocwara

Zodi tuñúi ekkán cékáyot gorár babote báfile, tuñáttu kaanuni mocwara lagitfare. Eçé sómáji kaanuni hémdot ókkol asé zetará forók gorá adde tong gorár babote maana mocwara difare.

Oggwá Kaanuni Modot goróiya (<https://www.nationallegalaid.org/for-individuals/>) yáto tuñár dhák or sómáji kaanuni morkoz (www.naclc.org.au/directory) loi tuñúi talluk gorífaribá.

Bezimmadarir dabi: Háíkót nama yaán ot asé dé maalumát ore ekkán raábár hísafe erada gorá giyé dé. Yaán kaanuni mocwarar zagat óinofaré.